

Jedan dio građe arhiva Hunyadi-Brandenburg nalazi se još u Bambergu i u Merseburgu. To je materijal koji se čuvao u Plassenburgu. Kasnije je prenesen u Berlin, zatim jedan dio u Bamberg, a drugi u Merseburg gdje se nalazi odjel Njemačkog centralnog arhiva Potsdam. I ovaj je dio građe snimljen.

Arhivski fond koji je nastao u 16. stoljeću i preko 200 godina čuvan kao jedna cjelina, kroz daljih 110 godina bio je iz raznih motiva tako rascjepkan da se danas njegovi dijelovi nalaze u 6 arhiva: Nürnberg, Bamberg, Merseburg, Budimpešta, Zagreb i Beč. Moderna tehnika filmskog snimanja arhivske građe omogućuje da se danas ipak sva građa ovog fonda može istraživati u mađarskom Državnom arhivu.

Ivan Borsa je ovom precizno izrađenom studijom učinio uslugu arhivistima i historičarima koji se bave problematikom 15. i 16. stoljeća davši pregled povijesti ovog obiteljskog arhiva od njegova nastajanja do razbijanja njegove cjeline. Ujedno je pokazao kako su mađarski arhivisti uz pomoć moderne tehnike mikrofilmiranja uspjeli konačno uspostaviti njegovu cjelinu te se sva građa ovog obiteljskog arhiva može koristiti na jednom mjestu uz veliku uštedu vremena i troškova koji bi nastali kad bi se građa u svrhu istraživanja morala tražiti na toliko različitih mjesta.

Metod Hrg

KREŠIMIR FILIĆ, VARAŽDINSKI MESARSKI CEH. Zapisnici 1589—1708. Varaždin 1968. Izdanje Kulturno-prosvjetnog vijeća općine Varaždin

Varaždinski historičar prof. Krešimir Filić objavio je krajem 1968. godine u posebnoj izdanju Kulturno-prosvjetnog vijeća Varaždin Zapisnike mesarskog ceha od 1589. do 1708. godine pod naslovom »Varaždinski mesarski ceh«. Ovo je izdanje objavljeno kao Knjiga I cehovskih spisa Povijesnih spomenika grada Varaždina.

Prije svega treba naglasiti da je ova arhivska građa gotovo u cjelini pisana na suvremenoj kajkavštini, pa će razumljivo pobuditi odgovarajući interes i kod historičara hrvatskog jezika.

Djelo ima 431 stranu, knjiga je formata 23×17. Urednik je sam autor, omot i vinjete su umjetnički rad akad. slikara prof. Vere Kuntner, a fotografske priloge je dao Viktor Plavec, oboje iz Varaždina.

Dovoljan je jedan pogled na »sadržaj« ovoga djela pa da nam ovo izdanje bude predstavljeno kao veoma ozbiljna stručno-naučna edicija koja osim toga raspolaže i s naučnim aparatom: naučna arhivska građa je transkribirana na 289 strana, a 112 ih imaju ostali naučni prilozi: Indeks imena i stvari samih Zapisnika dat je na 20 strana, Kazalo imena i stvari rasprave o mesarskom cehu ima 4 strane, Rječnik nepoznatih kajkavskih riječi dobio je 6 strana; »Neke osebine pisane hrvatske kajkavštine mesarskih zapisnika« prilog su historičara Filića, koji je tu za jedan čas na 2 strane teksta postao i lingvist. Osim toga, radi bolje orijentacije autor je na 7 strana u svome djelu donio jedan popis cehmeštara varaždinskog mesarskog ceha pod naslovom »Redoslijed cehmeštara varaždinskih mesara«, obuhvativši vremenski period 1589—1882. godine.

Baveći se transkripcijom i studijem ove naučne arhivske građe o mesarskom varaždinskom cehu, autoru su očito u tom mukotrpnom poslu s puno akribije postale dostupne mnoge pojedinosti iz života i rada varaždinskih zanatlija mesara organiziranih u cehu. To mu je izvanredno poslužilo, pa nam je na početku ove naučne arhivske građe, kao neki uvod, na 90 stranica teksta donio prikaz o tom njihovu životu, uklopivši tu i nekoliko misli o historiji grada Varaždina, napose s kulturnohistorijske strane. Već sami naslovi poglavlja ovoga prikaza dovoljni su da nas upoznaju s tim »uvodom«: Razvitak varaždinskog naselja, Postanak i razvitak varaždinskog mesarskog ceha, Uprava ceha, Naučnici i djetići, Cehovski majstori, Majstorska radnja (Remek), Vršenje me-

sarskog obrta, Pokretna i nepokretna imovina mesarskog ceha, Život i običaji mesarskog ceha, Trgovci i cijene robi te proizvodima. Vidimo da je autor Filić u velikoj mjeri uspio iscrpsti, kao historičar, ovu materiju koju je u istome djelu donio kao naučnu građu. Još više nam to potvrđuju podnaslovi poglavlja Život i običaji mesarskog ceha, u kojem je još detaljnije obradio neka pitanja te tematike: Cehmeštrov dom — središte cehovskog zbivanja, Vršenje vjerskih dužnosti i sprovodi, Gozbe varaždinskih mesara te Vrste hrane i njihova priprema.

S naše ćemo strane primijetiti da su ti Zapisnici mesarskog varaždinskog ceha u stvari Blagajnički dnevnicu toga ceha mesara koji sadrže Exitus i Introitus cehovske blagajne, ili, kako se to u tom kajkavskom tekstu kaže, »wnka danie«, odnosno »Preietie penez«. Uz to je pred pojedine godine izdatka, odnosno primitka novca dat podatak o izboru »magistrorum' czehe lanionum varasiensium«.

Pa eto, premda su to Blagajnički dnevnicu, osim toga što je njihov tekst pisan na kajkavskom hrvatskom jeziku, upravo u tom svom tekstu o izdavanju i primanju novaca ta naučna građa obiluje historijskim podacima, posebno za ekonomsku historiju. Prof. Filić nam je tako prezentirao jednu posebno vrijednu naučnu arhivsku građu koja može izvanredno poslužiti historičaru kao vrelo za čitav niz pitanja ne samo običaja i života uopće naših cehovskih organizacija od 16. do 18. stoljeća već i za ekonomsku historiju naših sl. i kr. varoši toga perioda.

Na kraju i nekoliko podataka koji mogu posebno zanimati arhiviste.

Ovu Knjigu primitka i izdatka novca varaždinskog mesarskog ceha prof. Filić je našao 1925. godine u »škrinjici« mesarskog ceha, one godine kada je povodom 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva Varaždin priredio veliku izložbu svih svojih do tada nađenih kulturnohistorijskih vrijednih predmeta. To je ujedno bio početak gradskog muzeja u Varaždinu. Točan naslov knjige je: *Regestrum tempore Czehmestriatus prudentis viri Petri Videkoich, factum per me Emercum Rigianecz anno domini 1590. Od godine 1651. nosi naslov samo Regestrum.*

Omot knjige je stara, danas veoma oštećena pergamena, čini se uzeta iz nekog starog misala. Veličina originala je 22×34 cm, debljina je 8 cm. Tekst je pisan na arcima papira vel. 32,5×21,5 cm, pretežno, a ima ih i vel. 30×21 cm, odnosno 31,5×20,5 cm i 28,5×19 cm.

Ovi su arci najprije uvezani koncem ili po 2, po 3, 4 pa sve do 9 araka zajedno. U tim je sveščićima najprije pisano, pa je na kraju sve to uvezano zajedno u knjigu kakva nam je danas sačuvana. Najčešće je ovakva jedna mala sveščica od 2, 3 ili više araka ujedno primitak i izdatak cehovskog novca za vrijeme mandata jednoga cehmeštra.

Rubovi papira, posebno po duljini araka, veoma su oštećeni.

Mirko Androić

ARCHIVA ECCLESIAE. Bolletino dell' Associazione Archivistica Ecclesiastica. Anni VIII—IX 1965—1966. Città del Vaticano.

Dvobroj VIII—IX revije Archiva Ecclesiae koji je pred nama donosi materijal sa VII sastanaka Associazione Archivistica Ecclesiastica (Crkveno društvo arhivista ili bolje: Društvo crkvenih arhivista) održanog u Bariju od 12. do 15. travnja 1966. uz prikaz aktivnosti ovog društva između VI i VII sastanka (XI 1964—IV 1966).

Na početku je otisnuta poruka pape Pavla VI učesnicima sastanka (str. 9), a zatim kronika sastanka (str. 11—34) i uvodni govori (str. 35—57). Iza toga slijedi 7 referata u kojima se raspravlja o podjeli crkvenih ureda na odjele i arhiva na serije (naslovi — »titolari«). Ovo je središnji i najvažniji dio ovog broja (str. 59—145). Zatim dolazi diskusija, brzojavi i rezolucija sa